

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 21.

Szövetségünk Ausztriával.

(K. Ö.) A gazdasági kiegyezés kérdését a kormány taktikája, alakoskodása és a hatalom birhatása érdekében kifejtett furfangja teljesen lejárt. Még azok is, akik őszinte hívei a kiegyezésnek, a nagy komédia láttára azt az álláspontot kezdik magukénak vallani, hogy hát legyen önálló gazdasági berendezés és sutba vele a közös gazdálkodással, mely a magyar államférfiaknak folyton-folyvást csak *alkalmat ad arra, hogy nemzeti jogainkról és gazdasági érdekeinkről a másik fél javára lemondjanak.*

A publicisztika, mely hű tükre akar lenni a közvéleménynek, ezzel a felfogással is kénytelen foglalkozni, bár annak a sokféle és sokszor érdekeinkre ellenséges felfogásnak az ódiómát, melyeket a kiegyezési kérdés vajudása produkált, szintén annak a kormányzati bölcseségnek a rovására írjuk, mely nagyobbra becsüli a kormányhatalom birhatását, mint az ország nyugalmát és gazdasági nyugodt és biztos fejlődését.

Nem szükséges utalnunk azokra a nehézségekre, melyekkel 1867-ben a gazdasági kiegyezés hívei megküzdöttek, csak hogy a gazdasági szövetségünk Ausztriával létre jöjjön. Nem szükséges hivatkoznunk azokra az elkeseredett vitákra, melyeket a kiegyezés mindenkori megújítása Ausztriában és Magyarországon előidézett, elég ha emlékünkből felidézük azokat az eseményeket, melyeknek a ki-

egyezési kérdés napirendre tűzése óta szemtanúi vagyunk. Ugy áll előttünk a kiegyezés mint valami szörnyszülött, melyet mindenki rugdos, lökdös, utálattal távozik tőle, de újra csak visszatér. Mert varázsereje van annak a szörnyszülöttnak és senki sem tudja, hol és mikor és kinek javára nyilatkozik meg az a varázserő. A magyar nemzet és Ausztria népei ugyanakkor a civilizált világ előtt, mint akik csak a kölcsönös kizsákmányolás alapján tudnának boldogulni.

Aztán itt az a sok ellentétes felfogás, mely már egészen megzavarta az agyvelőket. Az egyiknek azért kell a kiegyezés, mert ezzel Ausztria piacait biztosíthatjuk nyereszterményeinknek. A másiknak még akkor sem kell a kiegyezés, ha különállásunkat még drágán is meg kellene fizetnünk. Az egyik a gazdasági ügyekben való önálló rendelkezésben az állami önállóságnak elengedhetetlen követelményét látja. A másik az anyagi boldogulás kedvéért a gazdasági önállóságra való törekvéstről is kész lemondani. Az egyik a jövő gazdasági boldogulás előfeltételét a vámegységre való törekvésben látja. A másik, tekintet nélkül a vámterület nagyságára és a termelés sokoldalúságára, a gazdasági fejlődés biztosítékait a követett gazdasági politikában látja.

A sok ellentétes állásponttal szemben mi az igazság?

Amily ellenszenvvel viseltetünk a tulzó agrár állásponttal szemben, oly annyira kárhoztatjuk azt a szintén tulzó felfogást, mely a gazdasági különállás kedvéért, az ipar gyors és hatalmas fellendülésében

bizva, az ország mezőgazdaságát — tehát első és fő gazdasági ágát — állítaná beláthatatlan válságok elé.

Az igazság és egyúttal a mi álláspontunk tehát az, hogy csak annak a gazdasági kiegyezésnek lehetünk pártolói, ahol az agrár és országos szempontok fedezik egymást. Ahol az agrár érdekek, illetőleg ezek előtérbe toléása szembe helyezkednek az országos érdekekkel és ezen az alapon kötnök meg a kiegyezést, kétségtelen, hogy az nem felel meg a mi álláspontunknak, mely a gazdasági érdekek kölcsönös kiegyenlítésének politikáján alapszik. A kiegyezési javaslatok birálatába csakis ebből a szempontból érdemes bocsátkozni.

Kijelentjük azonban, hogy az agrár részről támasztott követelésekben sehol sem látjuk azt az országos érdekekhez viszonyított ellentétet, melyre az uralkodó párt részéről oly előszeretettel történik meg a hivatkozás. Ha Ausztriában nem támasztanak nehézséget az iránt, hogy ezen szempontok érvényesítésével köthessük meg a kiegyezést, akkor szívesen egyezkedünk, ellenkező esetben azonban nem. Ha Ausztria csak módosítások mellett hajlandó a kiegyezési javaslatokat elfogadni, ezek a módosítások semmiképp sem történhetnek meg az osztrák ipar érdekében.

Sajnos azonban, nem ott van a nehézségek súlypontja, hogy agrár-ország szövetkezik ipar állammal, mi bizonyos értelemben csak könnyebbségére van a kölcsönös viszonyoknak, hanem a főhiba a tulzó merkantilizmusban van, mely ugyanálunk, mint Ausztriában egyszerűen le-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A telefonról.

Angolból* fordította: Dr. Némethy Gyula.

Sokáig azt hittem, hogy a telefon nem egyéb, mint ártatlan lelkek félrevezetésére készült csalás. Bemegy valamely telefon-hivatalba s kérdezel az illető embertől valamit, a mire ő nem akar megfelelni. Azt mondja tehát, hogy telefonálni fog egy ismerősének, aki megfogja adni neked a kívánt feleletet. Erre ő bemegy a szomszéd helyiségbe s ott egy sor kérdést ordít a puszta falra, vagy pedig ha a te jelenlétben kell üzni játékát, bekiált egy kis mahagoni szekrénykébe, amely a falra van erősítve. Rendes igen nagy nehézségekbe ütközik — állítólag — míg magára vonja azon személy figyelmét, a kivel — állítólag beszélni akar. Természetes dolog, hogy az állítólagos feleleteket, amelyeket ő kap, te nem hallhatod s mikor már elég sokáig üzte játékát, hozzád fordul s azt mondja, hogy az a fölvilágosítás, amelyet ő nyert a telefonon át, olyan természetű, hogy te annak mi hasznát se veheted.

Minden a gondos szemlélőre a család ezéjéből üzött játék benyomását teszi s amint mondám, sokáig nem tudtam hinni, hogy az állítólagos messzebeszélő »valóság«. Mikor Smith azt kiáltá »halló!» a falra s szüneten-

* Public Opinion Sept. 23. 1898.

ként megjegyezte »Mi az?«, »Természetes« »Igen, igen!« »Egy órával ezelőtt!« »Mondd meg, hogy menjen Halifaxba!« s hasonló összefüggéstelen dolgokat beszélt, én rendesen mosolyogtam s csudálkoztam azon, hogy lehetnek az emberek olyan együgyűek, hogy még ilyen nyilvánvalóságos csalást is elhisznek.

No de a mult évben megtanultam, hogy a telefon valóság. Rávettem, hogy csináltassak egyet a házamban, azzal indokolva a dolgot, hogy milyen alkalmas lesz ez. ha véletlenül orvosra vagy rendőrrre lesz szükség, vagy rablóátadás, betörés ér, éjfél tájt. Azt is hánytorgatták, hogy milyen nagy munka- és idő-megtakarítás lesz az, ha telefon útján érintkezem az emberekkel, a helyett, hogy ír-nék, telegrafálnék, vagy meglátogatnám. No és mióta nálam is be van vezetve, tökéletesen meg vagyok győződve a személyes ördög létéről s velünk való gyakori érintkezéséről, no meg arról, hogy a telefon az ördögi családságnak nem legesekélyebb műve.

Egy héttel a telefon installációja után — minden villamos huncutságról azt mondják, ha egy házba bevezetik, hogy installálták — mondom, ekkor egy éjjel a szakácsnőm hirtelen rosszul lett s nekem kellett telefonálni doktorért. Csak tíz perczig kellett csöngtetnem és zörögöm, amíg rávehettem a központi hivatali, hogy »kössön össze« a doktorral (így teszik bolonddá az embert!) Erre egy haldoklóhoz hasonló hűrgést produkáltam, kérve a doktort, hogy itt legyen, de mindjárt. A következő óra folyamán hat különböző személylyel

kellett rövid társalgásba bocsátkoznom, kik közül természetesen egyik se volt az óhajtott doktor. Mindegyiknél több percze került, amíg rávehettem őket, hogy érthetően beszéljenek, mikor aztán megtették, kisült, hogy az egyik Brown, a másik Jones, vagy Robinson; ráadásul egyik másik mindenféle jó kívánságokat emlegetett, hogy éjnek éjszakáján kiverem az ágyából. Végre azonban mégis siker látszott koronázni fáradságomat. Egy gazember, a ki azt mondta, hogy ő az a kit én keresek, megígérte, hogy nyomban itt lesz. Ehezképest öt fertály órai cseppet után itt termelt a helybeli vállalkozó, azt állítva, hogy én azt telefonáltam neki, hogy hozzon egy koporsót haladéknélkül. Öt shillinggel s egy pohár borral sikerült lerázni őt a nyakamról, (a kit szerettem volna fölkapelni), node annyi hasznom mégis volt a dologból, hogy szakácsnőm az üdvös ijedség következtében meggyógyult doktor és orvoság nélkül.

Természetes, hogy nem ragadott el az első telefon-tapasztalat, de azt sem mondhatom, hogy csak egyszer is igazán segítséget nyújtott volna, mióta itt foglalja a helyet a házamban. Soha nem nyultam még hozzá a nélkül, hogy ne »keresztelkedtek« volna a drótok (elég kereszt!), a nélkül, hogy más egyénekkkel ne hozott volna össze, mint akikkel beszélni szerettem volna. Azok aztán rendesen megvárják, míg mindent elmondok, amit nem szerettem volna az orrukra kötni. Ez pedig egy szerény embernél, a ki privát ügyeit nem szereti a nyilvánosság dobjára ütni, komoly

járatta a kiegyezést, tönkretéve a vám-szerződésekké nálunk a mezőgazdasági termelést, Ausztriában pedig erős csapásokat mérve az iparra. Innét van az, hogy mind a két ország kölcsönös kizsákmányolással vádolja egymást. És ez a kizsákmányolás nem is fog megszűnni mindaddig, míg a merkantilizmus hatalma meg nem török. Mert a kiegyezésnek joggal hangoztatott hibáit a jó gazdasági politika könnyű szerrel jóvá teheti.

Wlassics miniszter a vallásos nevelésről.

A budapesti *Jacre Ceur* intézet 40,000 frtnyi költséggel új hatalmas épületet emelt eddigi nagyarányú intézete telkén a hazafias és vallásos nevelésnek.

Tegnap ment végbe az intézet megáldása, melyet a hercegprimás megbízásából Steiner püspök tartott. A szertartás végén keresztet függesztett az intézet nagytermének falára s nagyhatású hazafias beszédet intézett a növendékekhez, kiket a haza, király és vallás iránti kötelességek lelkiismeretes teljesítésére buzdított.

Az ünnepélyen jelen volt Wlassics Gyula miniszter is, aki a következő dikcióban adott kifejezést érzelmeinek:

Szívesen engedett, — ugymond, — a meghívásnak, hogy épen a *vallásérkölsős nevelés iránti nagyrabecsülését* bizonyítsa. Legőszintebb benső meggyőződését követte vele, mert ő, kire az ország kultur vezetője bízva van, a vallásérkölsős nevelésre a *legnagyobb súlyt helyezi*. Az ország törvénye nemcsak az államnak enged iskolatartási jogot, *ezt a jogot ő szívesen látja mások kezében is*, mert az egyes iskolafentartók, mint anya gyermekét, szeretik az iskolát.

Engedett ő a meghívásnak azért is, mert személyesen győződött meg itt arról, hogy ezen iskolában a növendékek hite erősödik, pedig erre szükség van, hisz ő is azt tartja, non tantum videri, sed esse, *ne csak látszassunk, hanem legyünk is keresztények*. A tudomány nem tette fölöslegessé a hitet s az élet nehéz óráiban *egyedül a hit adja a megnyugvást*; de látta azt is és meggyőződött róla ugy a növendékek ajkairól, mint a benedikáló püspök

bosszuság forrása. Ha egy szerkesztőnek telefonálok, kérdezve őt egyik másik kézirat sorsa felől, rendszeren úgy találom, hogy a szerkesztő helyett egy halkereskedővel beszélek, a ki erősitgeti, hogy de bizony friss volt a hal, vagy egy sajtossal, hogy több papir kellett volna. No de még gonoszabb dolgok esnek, ha jó barátok veszik igénybe a telefont. Egy este a papunk volt a vendégem s hirtelen eszébe jutott, hogy pár szót intéz valamelyik kollégájához szigorúan egyházi ügyben. Összekötötték — ő legalább azt hitte, kollégájával, no de persze a drótok keresztződtek s a válasz, még pedig olyan stílusban, amely megpirítá barátomat, egy fiatal hölgy ajakáról jött meg, a ki véletlenül az Alhambra színház balettjének egyik, ha nem is égi fénnel tündöklő, csillaga.

XI. Lajos utolsó éjszakája.

Ford. Augustinus.

Habár XI. Lajos az által, hogy megtörte a hűbéreseket nyakasságát, nagyon sokat használt hazájának, habár a politika terén voltak is érdemei, mégis egyike volt Franciaország legkegyetlenebb, legutáltabb uralkodóinak. Kegyetlenkedései kimondhatatlanok voltak, mégis csak élete vége felé kezdte mardosni a lelkiismeret. Eme lelkiismeret furdalás oly kínokat okozott neki, hogy teljesen tehetetlen lett önmagával. A szörnyű kínok elől menekülni óhajtván, egy kastélyba vonult vissza, hol testörökkel vétette magát körül és ezt csak azért

ur beszédjéből, hogy itt a vallás kötelmei mellett a *haza iránti* kötelmek teljesítésére buzgón figyelmeztetik a növendékeket.

Örömmel hallottuk e szép szavakat a miniszter ajkairól. Hiszszük, hogy nem konvencionális frázisok azok, hanem őszinte nyilatkozata annak a férfinak, ki ma vezére Magyarország kultur intézeteinek.

Feljegyezzük e szavakat, hogy értsék meg azok is, akik elvakult gyűlölettel, ádáz dühvel viseltetnek a vallásérkölsős nevelés intézetei iránt, — feljegyezzük, hogy alkalomadtán hivatkozhatunk azokra.

Királyi temetés.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 21.

Ritka gyászpompával ment végbe ma a Mátyás-templomban az a kegyeletes aktus, mely a király bőkezűségéből uralkodóhoz illő sirboltba helyezte apostoli királyunk egyik nagynevű elődjének, Magyarország egyik bölcs és hatalmas uralkodójának *III. Bélának* és hitvesének, *Antiochiai Annának* megbolygatott csontjait.

Korán kezdett gyülekezni a közönség a Szent Háromság-téren, hol rendőrök igyekeztek fenntartani a rendet. A Mátyás-templomban koronaőrök képeztek sorfalat. A templom falai fekete lepellel voltak bevonva, amelyeken Árpád-korbéli czimerek díszlettek. A templom belsejébe csak meghívó-jegygyel lehetett bejutni.

Pont 10 órakor érkezett meg *Vaszary* Kólos bibornok-hercegprimás, kit a segédkező papság a főbejáratnál várt. A seződkezők közt ott voltak: br. *Hornig* Károly veszprémi püspök s *Steiner* Fülöp székesfehérvári püspök, *Vajda* Ödön zirczi apát infulával. A primás stalluma az evangélium oldalán volt felállítva, közvetlen mellette dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök urunk helye volt felállítva térdeplővel és karosszékkel. A leckeoldali emelvényen ültek a püspökök, *Császka* György kalocsai érsekkel élükön, ezek háta mögött voltak a tábornokok. Mellettük külön helyen voltak a budapesti polgármesterek *Halmos* főpolgármesterrel élén. *Schlauch* bibornok melletti emelvényen voltak

tette, mert félt, hogy valamelyik ellensége belopódzik és meggyilkolja. Mindég volt meg-hitt embere, kinek kötelessége volt az ablak függönyeit megvizsgálni, nem rejtőzik-e azok mögött valaki.

Egy időben a lelkiismeret furdalás oly nagy mérvet öltött, hogy kénytelen volt papot hivatni, a ki könnyítsen rajta, meghallgassa gyónását. A pap megérkezett, a büszke király letérdelt az egyszerű, igénytelen szerzetes előtt és reszkető hangon ezeket mondta:

— Atyám hallgass meg! Tömérdek vétek nyomja lelkemet. Iszonyu furdalásaim vannak. Az Isten megbocsát, ha lelkiatyám feloldoz bűneim alól.

A pap felemelvén a királyt egy székre ültette és ezeket mondá:

— Beszélj fiam!

Hosszu volt a gyónás.

A pap homloka mindég jobban és jobban elsötétült . . .

Hosszu idő telt el, a király, még sem végezte be gyónását.

— Még nem végeztél? kérdé a szerzetes, mikor már csaknem összeroskadt a király a fáradságtól.

— Még nem, szent atyám!

— Uram Isten!

— A politika, atyám . . .

— Mit, még azzal is vádolod magad?

— Atyám a haza felvirágoztatása volt a célom és következett a gyónás . . . Végre befejezte a király gyónását. A pap gondolatokba merülve szóltanul áll, a király pedig kéri a szerzetest:

a miniszterek br. *Bánffy* elnökkel az élén, aranygyapjas lovagok, gr. *Zichy* Nándor, a főrendiházi elnöke, *Szilágyi* Dezső, a képviselőház elnöke. A hajóban a megyei, városi, egyleti küldöttek, a kitüntetett tanulók stb. foglaltak helyet.

A hercegprimás beszéde.

A mise végeztével a primás az oltártól szent beszédet tartott.

III. Béla — mondá a primás beszéde elején — az erkölcstelen görög császári udvarban nevedett, de lelke nem romlott meg. A keleti műveltséget magába szívta, annak mérge nélkül.

Rámutatott azután azon bölcs alkotásokra, melyet III. Béla az ország javára tett, midőn bölcsességével újjászervezte az ország közigazgatását. Kancelláriát alapított, a pénzügy, a gazdaság, a kultura emelésén szüntelen fáradozott, ezért telepítette le Szt. Róbert fiait, a cziszterciátákat, kik most 700 évvel ezután hálás kegyelettel veszik körül e hamvakat, ki egykor az első király szentté iktatását kieszközölte. Felsorolja nevezetesebb törvényeit:

Bosszuálló ne légy, feledd el a méltatlanságokat.

Véred ellen ne szállj perbe.

Hamis tanúságot ne tégy.

Ne kedvez a gazdagoknak az igazság szolgáltatásában a szegények ellenében.

Ne vond le a munkások bérét.

Ne nyomorgasd a szegényeket.

Uzsorát ne üzz.

Atyádat s anyádat tiszteld.

Kárt ne légy másnak sem vagyonában, sem becsületében.

Nagy tekintély volt külföldön is. Korán elhunyt s most ő Felsége elrendelte, hogy a fehérvári bazilika alól kiásott csontjait az egyház s nemzet gyásza közepett királyi őseinek méltó siremlékben örök nyugalomra helyezzzék.

Majd az előkhöz fordul beszédjében, idézven a szentírást: »El van végezve, hogy egykoron meg kell halni az embernek. Nincs kivétel az alól.«

De mit is tesz meghalni? Annyi, mint szüleinktől, gyermekeinktől, rokonainktól, barátainktól erővel elválasztatni. A gazdagság, rang,

— Atyám . . . szent atyám: kérem bűneim bocsánatát . . .

Ebben a pillanatban egy ember ugrott ki az ablak redőnyei közül talpig felfegyverkezve és egyenesen a királyra rohant:

— Bűneid bocsánatát, gyilkos, bűneid bocsánatát kéred?!

A király félelmében térdre rogyott és nyögve kérte a fegyveres embert:

— Bocsánat, bocsánat . . .

A fegyveres ember karja lehanyatlott és megvető hangon ezeket mondta:

— Nem, nem öllek meg, mert gyáva vagy, nem tartalak érdemesnek még egy tör szurásra sem! és ezzel elhajította kezéből a tört.

Olyan gyorsan történtek mindezek, hogy a papnak nem volt ideje, hogy a fegyveres embert szándékában megakadályozza, csak mikor már a tört elhajította, akkor kérdezte:

— Ki vagy, szerencsétlen?!

— Ki vagyok? Kérdezd inkább ezt a semmirevalót, a ki a földön esuszik! Kérdezd meg, vajjon emlékszik-e még, a gyáva, annak a nevére, kinek gyermekeit a vérpad elé hurcoltatta, hogy atyjok vére a fejkre hulljon?!

XI. Lajos alig hallhatóan nyögte:

— Róbert . . . D'Armagnac!

— Igen az! Egyike vagyok azoknak, kik megesküdtek, hogy bosszút fognak rajtad állani. De miért piszkoljam be törömet; a félelem sokkal hamarébb meg fog ölni. Áldozataid vére fog téged megfullasztani. Most pedig, ha van annyi erőd, hívd testőreidet, öljenek engem meg, ez lesz utolsó gyilkosságod, mert holnap

fény, pompa mind elhagy, nem a tiéd még az a gyászravatal sem, az a koporsó, az a szük föld sem, melybe temetnek. Elfeled a világ s talán csak szeretteid emlékeznek meg rólad. S ezzel vége az embernek? Ez a határ.

A tudósok azt mondják: az anyag nem vesztet el. Ha felnyitnátok s bele nézhetnétek a koporsókba, láthatnátok, hogy mivé lett III. Béla király s Anna királyné. Porrá lett, néhány csontja marad még csak fen, mit idővel az idő szintén szétporlaszt. Ha az anyag nem vesztet el, a lélek vajjon meg van semmisülve?

A korona fönmaradt, de hová lett a lélek, melylyel országát oly bölesen rendezte?

Kardja fönmaradt, de hová lett lelke, melylyel oly hősiiesen védte hazáját?

Jogara is fönmaradt, melylyel igazságot szolgáltatott alattvalóinak, jutalmat avagy büntetést osztván érdem szerint kinek-kinek.

Fönmaradt gyűrűje, köicsönös vonzalmuknak jele, de hová lett lelke, melynek szeretetével családját boldogítani óhajtott?

Fönmaradt keresztje, melylyel vallását hirdette, de hová lett lelke, melynek imájával Isten áldását esdette nemzetére?

Nem semmisült meg. Mert meghalni annyi, mint az örök bíró ítélőszéke elé állani, hogy érényeiért avagy büneiért, jutalmát vagy büntetését elvegye, ahol semmiféle elme nem véd meg, nem ment meg, mert föl vannak írva az élet könyvébe, lelkiismeretünkben tettünk, cselekedeteink, gondolataink, szavaink.

Sokaknak alszik ugyan lelkiismeretük életük végeig s csak akkor ébred fel, midőn megüvegesedni készülő szemével másképp látja a világot, midőn minden tetteit, dicsőségét odaadná szívesen azon egyetlen jó cselekedetért, melylyel az éhező szegénynek kenyert adott.

A halhatatlanságtól fél, a feltámadástól fél, fél az örök élet kezdetétől, mert ekkor ítél az Úr! Talán e bünbánat után irgalmat nyert e büns Isten előtt. Ki tudja?

III. Béla király alkotott sokat, s bár voltak tévedései, vétkei, bünei, de lemosták ezeket az igazi bünbánat könnyei.

Mi hiszszük, hogy az Úr választottjai közé emelte őt.

ugy is elveszed büneid jutalmát, meg fogsz halni! . . . Ezzel a fiatal ember elhallgatott, mély csend következett, csak az örök léptei zavarták meg az éjjei kínzó csendet.

A király ez alatt visszakapta lélekjelenlétét és azonnal a testőrök után kiáltott.

— Segítség, gyilkos, testőrök ide mellém!

A pap megkísérelte a királyt elhallgattatni, de hasztalan, mert a testőrök hirtelen berohantak a szobába. A pap utjokat állta.

— Vissza! a király csak arról akart meggyőződni, vajjon jól őrzitek-e.

Azután a királyhoz fordulván, mondá:

— Király bocsáss meg neki, ne mutass oly engesztelhetetlen arcot, csak nem régen büneid bocsánatát kívántad, ha meg nem bocsátasz ennek az embernek, hogyan kívánhatod, hogy az ég megbocsássa büneidet?

A király hallgatott. A pap lehajolt, felvette a tört, a király megjedve kérdezte:

— Mit akarsz?

— Nézd mit csinállok, mondá a pap és a tört a fiatal ember övébe dugta vissza.

— És most bocsásd szabadon ezt az embert.

A király haladéktalanul egy tisztet hívott és meghagyta, hogy a fiatal embert vezesse ki a kastélyból.

A fiatal ember letérdel a pap előtt, kezét csókolva köszöni meg és azzal elhagyja a kastélyt. A pap figyel: talán a király titkos intése, mit csak az ügyeletes tiszt ért, határoz a fiatal ember élete fölött. Figyel, vajjon nem hall valamit?! A fiatal ember és a tiszt léptei hallatszottak csak, a kastély kapuja ki és be-

Hozzád fordulunk tehát, hogy áldásodat kérjük. Légy áldott poraidban is, s midőn ősi hazádat annyi bajjal látod küzdeni, légy közbenjárónk szent unokáid utján. Esedezzél utódodért, rokonodért, Felséges Királyunkért, hogy emelje fel fájdalmas lelkét, vigasztalja, erősítse szívét s tartsa meg az Úr Isten még soká drága életét, hogy a törvény s békeség utjain vezethesse még soká szeretett nemzetét.

Amen.

A gyönyörű emlékbeszéd, melyet a herceggprimás tartott, mély hatást tett a jelenvotakra.

A beszantelés.

A beszéd után a segédkező püspökök s végül a bibornok-herceggprimás beszantelték a királyi csoportokat, a eziszterczita atyák vállalkra vették a nehéz koporsókat s levitték azokat a kápolnában e czélra átalakított mellékkápolnába, hol még egyszer beszantelték az áldott emlékü királyi hamvakat.

Legyen pihenésük háborítatlan a boldog feltámadásig!

Legyen siremlékük késő századok múlva is tanuja a magyar nemzet kegyeletének!

Joghallgatók ismerkedési estéle.

A nagyváradi kir. kath. jogakadémia ifjúságának tegnap végbement ismerkedési estéle, a román joghallgatók ismeretes mozgalmával szemben erélyes manifesztációja volt annak, hogy a magyar ifjúság, mely között tekintélyes számban foglal helyett a nagyváradi jogakadémia ifjúsága is, mindenkor megtudja és megakarja védeni nemzetiségét, hazáját a támadásokkal szemben s kidobja magából azt a tömeget, mely egységére, egy czélért, egy eszméért lekesülő szövetségére csak bomlasztólag hat.

Az estély csupa kedv, vidámság, az elhangzott toasztok hazaszeretetről, összetartásról, egymás iránti szeretetről hangzanak. Ez a csapongó jókedv, gondtalan, hazafias hang nyilván a föltűnt ellenfelek semmibe sem vevéséből származnak.

Tudósítónk az estély lefolyásáról a következőkben számol be:

Az estélyen megjelentek a jogakadémia

záródott, azután néma csend állott be. A pap megkönnyebbülten lélegzett fel, hogy megmenekedett egy tehertől. A király székébe ült és hallgatagon leste a pap szavait, mikor látta, hogy a pap nem igen akar beszélni, ő kérdezte: — Megbocsátod büneimet atyám?!

A pap fájdalommal teljes tekintetet vet rá és így szól:

— Nem lehet, sire, mert megtérésed nem mutatja Isten iránt való szeretetedet. Misereatur tui omnipotens et misericors Dominus! És ezzel a pap félrevonult, a király erre szörnyű dühbe jött és anélkül, hogy meggondolta volna mit csinál, ügyeletes tisztjét Tristánnt hívatta:

— Te, az elébb volt nálam egy fiatal ember, ki engem meg akart gyilkolni, unokatestvéremnek D' Armagnacnak egyik fia. És én, balga, szabadon bocsátottam. Keresd meg, fogd meg és a legközelebbi fára jó erősen akaszd fel . . . Mehetsz! Kurtán és furcsán végezz vele! Tristan ki akar menni, a király visszahívja:

— Nem; maradj . . . félek magamban! . . . lehet, hogy vissza fog ő térni, mert rosszul őrzitek . . . vagy ő vagy más . . . Hallga! . . . Micsoda láрма?

— Nem hallok semmit, sire!

— Igen, igen! . . . A függöny megmozdult. Egy gyilkos rejtőzik ott.

— Nincs senki, mondá Tristan felemelve a függönyt.

— Mi dolga van . . . félek . . . ne hagyjon Tristan . . .

Másnap a király a legiszonyubb lelkiismeretfurdalások között végezte életét.

tanári kara részéről: dr. *Bozóky* Alajos jogakadémiai igazgató, dr. *Persz* Adolf és dr. *Szolcsányi* Hugó jogakadémiai tanárok és az ifjúság nagy számban.

A pecsenye után *Medvigy* Gábor, a jogakadémiai olvasókör elnöke állott fel, az ifjúság nevében szólásra. Minden önérzetes ember előtt — ugymond — kell, hogy egy kérdés lebegjen, hogy megfelel-e kötelességének, mert e kérdés rejti magában boldogulását. Ha körültekint az itt nagy számban megjelenteken, megakad a szeme egy férfun, kiről elmondhatja, hogy megfelelt kötelességének, mert egész életét az Isten, a haza szolgálatában töltötte. Ezen férfi pedig nem más, mint a nagyváradi jogakadémia érdemekben megőszült igazgatója s az ő egészségére emeli poharát.

Ezután dr. *Bozóky* Alajos igazgató — kezébe véve az akadémia nagy ezüst serlegét — szólott az ifjúsághoz. Az ifjúság szónoka szépen meg gondolt beszédében rá czélozva, benne bizonyos érzelmeket, gondolatokat ébresztett fel, melyeket most kitar itten ő, aki előtt annyi nemzedék nőtt fel. Egy különös sorsa a tanárnak, hogy amikor a fehér asztalnál találkozik tanítványával, akkor is csak igazságokat mond, melyeket a katedrán is hangoztat. *A magyar jogászságnak hazafiasnak kell lenni.* Nekünk szeretnünk kell hazánkat s a magyar haza akkor lesz boldog, ha mentől több szerető fia lesz. A jelen korban ébredező materialis gondolkodás mellett nem lesz boldog a magyar soha. Hazafiságra, összetartásra buzdítja az ifjúságot. Nem tudjuk a jövő sorsát, de bármiképp is forduljon az idő, nem félti a hazát, a mikor olyan ifjúsága van, mint a jelenlegi. Kívánja, hogy a nagyváradi jogakadémia hallgatói tudomány, belátás, hazafiság tekintetében kiváljanak.

Az Úr Isten éltesse önöket!

Zugó éljenzés követte az ifjúság előtt rokonszenves igazgató nagy hatású szavait, melynek lecsillapultával

Bárdos Ödön II. éves joghallgató válaszolt a tanári karnak. Az emberi szív érzelmeiről beszélt, melyek közül méltó helyet foglal el a tanáraink iránti szeretet és tisztelet. A szeretet, tisztelet és a büszkeség érzete fogja el a nagyváradi jogakadémia ifjúságát tanárai iránt, kik visszapótolhatatlan jót tesznek velünk. Élteni a *tanári kart*.

Ezek után ment végbe a jogakadémia új polgárainak bevezetése a baráti körbe. Az új jogakadémiai polgárokat *Küthel* Károly IV. éves joghallgató üdvözölte rokonszenves, baráti hangon. Utalt arra, hogy a magyar ifjúságnak szüksége van egyetértésre, összetartásra, mert nem csak kint van ellenségünk, hanem bent is. Csatlakozásra szólítja fel az első éves joghallgatókat. Ezekre emeli poharát.

Kerényi Miklós nagyobb, kitartóbb munkálkodásra buzdítja az új akadémiai polgárokat, kiknek nevében *Ormay* Lajos köszönte meg a rokonszenvet, melylyel őket fogadták s igéri nevükben, hogy mindig s mindent a haza javára tesznek s az ifjúság közti összetartáson munkálkodni fognak. Az itt megjelenteket élteni.

Dr. *Persz* Adolf jogakadémiai tanár nem akar adós maradni a felelettel. Kedves fiaim! (Mindnyáján köszönjük!) A tanári kar nevében mond köszönetet az ifjúság vonzalmáért. Az emberi társadalomban széttekintve csalahatalanul felismerjük mindenkinek foglalkozását külső jellegéről. A jogász mesterember ismeretű jele az *obsentia*. A tanár mindazonáltal szereti az ifjúságot teljes szívéből, minden tette csak ezen nagy szeretetből fakad. Élteni a magyar ifjúságot.

Dallos Mór a márcziusi ifjuság emlékét idézi föl, mely megteremtője volt az új magyar alkotmányosságnak, a magyar sajtónak. (Egy hang: *Akkor nem volt sajtószabadság, most nincs szabad sajtó.*) Élteti a márcziusi ifjak még egyedül élő tagját *Jókai Mórt*.

Erre megindult a toaszt áradat, melynek elmondói az ifjuság között még a választások korából fenmaradt egyenetlenségeket igyekeztek elsimitani. Ami a legpompásabban sikerült is.

Az estély hazafias dalok éneklése mellett ért véget.

A szubvencionált pestis.

Bécsben kezd igen komoly fordulatot venni a pestis ügye. Nem arról van szó, hogy talán inficiálva lesz a város, vagy hogy ragályképpen készül kitörni e betegség, de három emberélet van veszélyben, Müller orvos és két ápolónő élete, mi magában véve is borzasztó dolog.

A pestis kiütésének némi magyarázataként a következőket adjuk röviden:

Pasteur óta az orvostudomány a bakteriológiára helyezkedett, mint alapra. Nem hülés, stbből magyarázgatják már a betegséget, hanem apró kis lények romboló hatásától, melyek kifejlődésének nyújt alapot a meghülés néha, legtöbbször pedig maga a szervezet kis ellenálló ereje.

A legtöbb kórnemző bacillust és gombát, (veszettség, kolera, tifusz stb.) ismerik s az ellen méreggel, a szerummal gyógyítani is igyekeznek több-kevesebb sikerrel. Ismerik a pestis bacillusokat is. Tudják, hogy a földben kezd tenyészni, miért is első sorban patkányok és más lyukban lakó állatok kapják meg s miután ezek hulláinak tömege fekszik a föld színén, csak azután tör ki az emberek között is, Indiában, családi fészékben. Gyógyítását e betegségnek, mely erős láz, hányás és mirigydaganatok, belső vérzés stb. nyilvánul, nem ismerik, de természetesen, szeretnék ismerni, miért is tudós professorok Indiából hoztak bacillusokat a bécsi laboratóriumba, hol ezeket szokásos módon tengeri nyulakba oltva tanulmányozták, hogy ellenmégét megismerjék.

Humánus cél vezette az orvosokat, nem lehet feltétlenül szidni, kárhozható őket, hogy most baj lett belőle, de végre is ez a három veszélyeztetett és egy elpusztult emberélet követelően figyelmeztet rá, hogy ragályt okozó baktériumokkal való kísérletezés sohasem engedtetik meg nagy városok kellő közepén, hanem vagy pusztán helyen, külön e célra épült laboratóriumban, vagy ami még helyesebb: csakis a helyszínén. A pestissel Indiába, a koleraival Egyiptomba, sárgalazzal Amerikába stb. mint p. o. az angol orvosok teszik.

Távirati tudósításunk szomorú hirt ad a bécsi pestis ügyről.

Bécs, október 21. (Saját tud. táv.) A pestisben elhunyt Barisch laboráns két ápolónőjét egyik elkülönített szobájában tartják a legszigorubb őrizet alatt. Ez a szigor nem is alaptalan, mert az egyik ápolónén, *Peche Albinán szintén a pestis jelei mutatkoznak.* Igen rosszul érzi magát, láza 41°.

Bécs, október 21. (Saját tud. táv.) Müller dr., a bécsi közpórház assistense, ki Barischt gyógyította, szintén *beteg lett.* Rosszul létét a tegnap kibocsátott hivatalos kommuniké tagadta, de most már egész kétségtelen ténnyel állunk szemben, hogy **az orvos tanár elkapta a pestis betegséget.** Az ápolóné és Müller

tanár este oly rosszul lettek, hogy az orvosok lemondtak életben maradásukról.

Bécs, okt. 21. (Saját tudós. távirata.) Müller tanárt és *Peche Albina* ápolónőt ellátták a halotti szentségekkel. **A nap folyamán még egy szolga betegedett meg.** Az összes szolgák szigorú felügyelet alá vétettek. Müller tanár és *Peche Albina* halálát az éjjeli órákban várják.

Bécs, okt. 21. (Saját tudósítónk távirata.) A városházán óriási konsternációt idéztek elő a kórházi pestises megbetegedések.

Az egészségügyi főtanács minden intézkedést megtett, hogy a veszedelmet Bécs városától elhárítsa. Az egészségügyi tanács ma tartott rendkívüli ülésében behatóan tanácskozott az esetről. Kimondotta, hogy bár föltehető, hogy a betegség továbbterjedése nem fog bekövetkezni, annyiival inkább, mert a hatóságok részéről megtörténtek a legszélesebb körű óvintézkedések, mindazáltal megvizsgálandó, vajjon a bakteriológiai laboratórium megfelel-e a jogosult egészségügyi követelményeknek.

Végül kívánatosnak látszik, hogy az orvosokat figyelmeztessék a bejelentés kötelezettségére az oly eseteket illetően is, amelyeknél bármily csekély gyanu forog fönn és hogy a betegség tüneteit illetően kitanítsák őket.

Az egészségügyi főtanács újabbán a szörnyű hír hatása alatt elhatározta, hogy barakkokat állít fel.

Budapest, okt. 21. (Saját tud. táv.) Perczel Dezső bebügyminiszter a pestis esetleges behurczolása ellen óvintézkedéseket foganatosít. A ház holnapi ülésén *Asboth János* interpellálni fog ez ügyben.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Október 22-23. A biharmegyei »Agarászgyelet« agarász és löversenyje B.-Ujfaluban.

Október 23. A sakkör ülése a kör helyiségében d. u. 4 órákor.

Október 2-26. Jegyzői vizsga a vármegye székházában.

Október 26. Esküdtársi tárgyalás.

November 25. A Nagyváros sajtópöre.

November 19. A kath. kör gyászünnepe.

* **A városatyák választása.** A városatyá választások előkészületeinek legérdekesebb mozzanata ma lesz; a szabadelvűpárt ugyanis ma délután tartja a városháza nagytermében jejelölő értekezletét. Ez alkalommal terjeszti elő *Hlatky* Endre a 48-as párt és az ipartestület nyilatkozatát, melyek alapján sikerülhet a megegyezés a jelöltekre nézve. A szabadelvű párt választmányának határozata ha kielégítő lesz a 48-as pártra, a mely az eddigi status quo fentartását kívánja, úgy békés választásra van kilátás, ellenkező esetben, különösen Ujvároson, mindent elkövetnek a 48-asok, hogy jelölteiket keresztül vigyék s az összes szabadelvűeket kibuktassák. És ez nem tartozik a lehetetlenségek közé. — Az ipartestület előjáróságában levő polgárok tegnap este rövid értekezletet tartottak, a melyet *Bertsey* György azért hitt össze, hogy *Gerő* Ármin r. alkapitány, iparhatósági biztos jelöltségét megbeszéljék. Az ipartestületnek jó része a 48-as párthoz tartozik, míg *Gerő* Ármin szabadelvű párti. Ezért az ipartestületi előjárósági tagok egyrésze, bár *Gerő* Ármin ellen semmi kifogásuk nincs, csak úgy hajlandók rászavazni, ha a szabadelvű párt által jelölendő helyre jelölik *Gerőt*, mert azt

nem akarják, miszerint ő általa a 48-as párt hátrányára eltérjenek a status quo-tól. — A 48-as párt vasárnap tart értekezletet. — Várad-Olasziban a polgárok jó része azt szeretné, hogy két, három iparos, független polárjutna be ezen városrészeiről is a törvényhatóságba. A Rét polgársága már rég elégedetlen, hogy ezen városrész érdekeivel alig törődik valaki a zöldasztalnál; nincs aki e nagy kiterjedésű városrész óhaját, kívánságát feltárja a közgyűlésnek. A legutóbbi bonczház-kérdés pedig éppen azt mutatja, hogy a városi tanács sem törődik velük. A Rét polgársága *Gábor* János építőmester köré csoportosul, aki e városrészben lakik s tudja, érzi az itt lakók minden baját, sérelmét. Hiszik, hogy ha betudják választani, megfelel a bizalomnak s megállja a helyét a zöldasztalnál, a hol nagyon el kél az klikkekhez nem tartozó független polgár.

* **A király és az »Erzsébet királyné alapítvány«.** Jóságos uralkodónk is értesült immár, az özvegy gróf *Teleky* Sándorné és koszorus irónk *Jókai* Mór elnöklété alatt alakuló »Erzsébet királyné alapítvány«-ról, *Perczel* Dezső belügyminiszter előterjesztése folytán. Szeretett királyunk mélyen meghatva vette legkegyelmesebben tudomásul azt a nemes és humánus czélt, melyet felejtetetlen Erzsébet királynéről elnevezett országos alapítvány maga elé tűzött. És ebben az ügyben a belügyminiszter a napokban a következő leiratot intézte özv. gróf *Teleky* Sándornéhoz: 5597 eln. szám. Méltóságos Grófnő! Ó cs. és ap. kir. Felsege Méltóságos Frófnénak és dr. *Jókai* Mór-nak, mint a magyarországi nőegyletek kiküldöttéi által f. évi szept. 21-én tartott gyűlés elnökeinek felség folyamodványa következtében legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy néhai Ó cs. és kir. Felsege Erzsébet királyné iránti hála és kegyelet jeléül a magyarországi nőegyletek által létesítendő jótékony alapítvány az »Erzsébet királyné alapítvány« nevet nyerje. Erről van szerencsém méltóságos grófnét tisztelettel értesíteni. Fogadja Méltóságod stb. *Perczel* Dezső, s. k. — O Felsege legkegyelmesebb hozzájárulása és a hazájukon forró szeretettel csüngő magyar nép önzetlen támogatása révén immár rövid idő alatt testet ölt az »Erzsébet királyné alap«, mely valóban méltó lesz ő hozzá és állni fog időtlen időkkig.

* **Az ünnepek az iparos tanoncok iskolában.** Az iparos tanoncok oktatásáról és lelkiszükségleteinek kielégítéséről gondoskodik a törvény. Az oktatás szigorú betartását keresztül is vizsik s Nagyvárad különösen előjár e tekintetben jól szervezett s kitűnő vezetés alatt működő tanoncziskoláival. Arra azonban alig gondol valaki, hogy az iparos tanoncok vallásos kötelemeiknek a templom látogatás által is eleget tegyenek. Az iparos azzal üti el a dolgát, hogy a mostani iskolázattal úgy is sok időt tölt a tanonc a műhelyen kívül. Az ipartanodai bizottság tegnapi ülésén örömmel hallottuk, hogy a tanrend összeállításánál kellő tekintettel voltak az ünnepnapokra s az előadások szünetelésével módot akar nyújtani a bizottság a tanoncoknak, miszerint az ünnepeken az isteniszteleteken részt vehessenek. Sok helyen elférne az ilyen körültekintő gondosság, melynek az ipariskola vezetősége már oly sok szép jelét adta.

* **Megyei bizottsági tagok választása.** Almosdon *Fráter* Zoltán és *Szücs* Ferenc megyei bizottsági tagok helyébe, kiknek megválasztása most járt le, *Fráter* Zoltán és *Erős* Zoltán választattak meg. A választás csekély érdeklődés mellett folyt le.

* **A régi honvédek ügye.** Az 1848-49-iki központi honvédegyesület emlékiratban kérte a belügyminisztert, hogy a vidéken megalakult honvédegyesületek alapszabályait jóváhagyás végett ne kívánja felterjesztani. A belügyminiszter most kijelenti a leiratában, hogy ezt nem azért kívánja, mintha az egyesületek működésében

valamely meg nem engedhető czélt föltételezne, hanem az általános jogrend szempontjából keletkezett az a miniszteri rendelet, hogy megalkulnak csakis azok az egyesületek tekintetők, a melyek belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályokkal bírnak. Ennélfogva maguknak a honvédegyesületeknek az érdekében kívánja az alapszabályok bemutatását azért is, mert föltételezi a honvédegyesületekről, hogy azok magukat saját érdekekben — az általános jogrendnek alávetik.

* **Katonai ügyek.** Nagyvárad város katonai ügyosztálya felhívást intéz mindazon hadkötelesekhez, kik az 1876., 1877. és 1878. évben Nagyváradon születtek, vagy itt illetőséggel bírnak, vagy itt tartózkodó idegen illetőségű állításköteleseket, hogy az 1899. évben tartandó sorozáshoz való összeírás czéljából szigorú büntetés terhe alatt jelentkezzenek. Figyelmezteti azon állításköteleseket, kik bármily a törvényben meghatározott viszonyaiknál fogva kedvezményekre tartanak igényt, hogy ez iránti kérvényeiket már 1899. évi január és február havában nyújtsák be. Ugyancsak az említett ügyosztálya népfőlkölköket s felhívja, hogy október hó 25—28 napjain jelentkezzenek. A jelentkezés módjai a kifüggesztett hivatalos hirdetményeken megtekinthetők.

* **Tanítói kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Sipos* István okleveles tanítót a *köbölkúti* állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki.

* **A felszerelési raktár átvétele.** A v. v. lenczei felszerelési raktárt, a sáncz mellett, mely a tüzértartomány felépítéséig a tüzérsegységek elhelyezésére szolgált, a város mint tulajdonos átadta. A már kész épületet ma vizsgálja felül s veszi át egy vegyes bizottság, mely a város és a katonai bizottság kiküldötteiből áll.

* **Esterházy herceg zárgondnokságának megszüntetése tárgyában** a soproni kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a herceg Esterházy-féle családi hitbizományra 1865-ben a király legfelsőbb elhatározásával elrendelt s 1885-ben családi egyezményrel újra meghosszabbított bírói zárt 5162—1898. számú végzésével feloldotta és megszüntette.

* **Köszönet-n. ilvánítás.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *De s s e w f f y* Sándor v. b. t. t. csanádi püspöknek, aki Lele községben 4000 frt erejéig saját költségén új iskolát és tanítói lakást építtetett és évi 550 frt fizetéssel újabb tanítói állást szervezett, köszönetét nyilvánította.

* **Kinevezés.** A nagyvárad kir. itélőtábla elnöke *V a t t a y* Albert végzett joghallgatót ideiglenes minőségben díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **A vallástalan iskolák.** Az Osservatore Romano írja a következő jellemző esetet: Franciaországban a napokban egy rablógyilkost végeztek ki. A kivégező látván a gillotint, sirt és reszketett s aztán így szólt: »Látva a gillotint, meg kell átkoznom apámat és anyámat, mert *vallástalan iskolába küldöttek* s így jutottam ide. *Isten nélkül neveltek, most kibékülni sem tudok vele.*« Ki kezeskedik róla, hogy a mi vallástalan iskoláinkat nem fogják-e így megátkozni az akasztófa alatt a »független morál«-ban és a vallási közönyösségben növekedett bűnösök?

* **Névváltoztatás.** Friedmann Gyula nagyvárad lakos vezetéknévét »Fodor«-ra változtatta.

* **Megégett asszony.** Debreczenben tegnap hajnalban egy asszonynak, *Klein* Lajosnénak a ruhája meggyuladt s a szerencsétlen asszony annyira össze égett, hogy pár órai kinlódás után meghalt. A rendőrség ebben az ügyben a nyomozást megindította s a nyomozás folyamán olyan jelenségek merültek fel, amelyek arra engednek következtetni, hogy nem szerencsétlenségről, hanem *öngyilkosságról* van szó.

A szerencsétlen asszony ugyanis az utóbbi időben nagyon el volt keseredve s valószínű, hogy ilyen keserű eszűkhöz folyamodott, hogy az élettől megszabaduljon. *Klein*né férje s két leánya gyászolja.

* **Száz éves riport, vagy statárium a patkóra.** Éppen most száz esztendeje, hogy a debreczeni tanács 1798 október 20-ikán tartott tanácsülésében a következő határozatot hozta: Tapasztaltatik egy darab időtől fogva, hogy a közrenden levő fiatal emberek, Asszonyok és Leányok, de kiváltképen a Szolgálok a tisztességes és illendőség réglujá ellen oly igen magos és hegyes patkót viselnek a csizmájukon, hogy alig tudnak rajta járni, a betsületes ember pedig undorodás nélkül nem nézheti; hogy ezen rossz, illetlen és hiába való szokásnak eleit lehessen venni, a Lakatos Czeh Mesterek mindjárt Czeh Gyűlést tartván, tegyenek oly végzést büntetés alatt, hogy senki a Lakatos Mester Emberek között olyan magos patkót akárcsi kérésére és akárcsi szin alatt készíteni és Tiszmára kötni ne merészellen, ha pedig valaki a Mester Embereket ezen Tilalom ellen olyan patkónak tsinálására kényszeritené, azt bejelenték. — És e naptól kezdve a menyescskék, leányok és ifju emberek nem feszíthettek magas patkóju csizmákban, mert az exmissus szenator gondosan ügyel a rend betartására. Így vagyon ez megírva az akkori tanács porlepte, megviselt jegyzőkönyvében.

* **Alkotmányos színház.** Érdekes ujítással lepte meg a marseillei színház igazgatója a közönséget. Egy vendégszereplés alkalmából minden színházlátogatónak a belépti jegye mellé még másik két jegyet is adott. Az egyiket anynyi állott: »Igen«, a másikat »Nem«. Felkérte ezután a közönséget, hogy döntsön a vendégszereplő színész szerződéséről felett. Néhány hatalmas urnát cipeltek be a nézőtérre és a közönség bedobálta a szavazatait. Ugyancsak a közönség köréből választott zsűri megolvasta a szavazatokat, melyek nagy többséggel a vendégszereplő színész szerződését kívánták. Az alkotmányosdirektor már többször megismételte ezt a »választást«, ha új tag szerződéséről volt szó.

* **Okos kőműves.** *Falusi* bíró: (mikor a községházát tatarozták) Hallja-e kőműves, úgy veszem észre, hogy a meszet kifejejtette a vakolatból?

Kőműves: No majd a számlából nem felejtjük ki.

* **Harmadik magy. kir. osztályosorsjáték.** Az elöttünk fekvő sorsolási tervezet szerint a harmadik osztályosorsjáték első osztályának huzása november hó 17-én és 18-án lesz és tisztelt olvasóinkat különösen figyelmeztetjük a Török A. és Tarsa budapesti cég hirdetésére. Ezen általunk ismert céget azért ajánljuk, mert ez szigoruan pontos és vevőit legjobban szolgálja ki. Ugy látszik, hogy Fortuna isten-asszony különös kegyével árasztotta el e céget, mert értesülésünk szerint az első és második sorsjáték alkalmával körülbelül egy millió ötszáz ezer korona nyereséget fizetett ki vevőinek. A nyeremények száma, valamint a sorsjegyek árai az I. osztályhoz — és pedig egy egész 6 frt, egy fél 3 frt, egy negyed 1 frt 50 kr, egy nyolczad 75 kr. — ugyanazok maradtak a harmadik sorsjátéknál is. A ki tehát a szerencsének kezét akar nyújtani, forduljon bizalommal Török A. és Tsa főelárusítóhoz Budapesten.

* **Meglopták.** *Bleier* Mór kis-pece-utcai lakos tegnap arra a szomorú valóra ébredt, hogy éjszaka ellopták egy takarékpénztári könyvét s két darab sorsjegyét, *Bleier* sietve értesítette a rendőrséget s a nyomozás azonnal meg is indult, azonban amikor a Bihar megyei takarékpénztárt a lopásról értesítették, a tolvaj a pénzt már fel is vette. Valószínűleg hasonló sorsra jutott az a két sorsjegy is. A nyomozás folyik.

* **Mit mond a feleségének?** *István koma:* Mond csak, hé koma, mit mondasz te a feleségednek, mikor így ni későn haza megy a kocsmából?

József koma: Furesa. Mit mondok? Hát azt mondom, hogy: »Jó estét!«

István koma: És többet nem mondasz?

József koma: A többet aztán a feleség mondja.

* **Elveszett.** Csütörtökön este a Fő-utczán elveszett egy óra lánczról egy négy levelű lóhere, melybe K. F. betűk voltak vésvé. A megtaláló nagy jutalomban részesül, ha a jogakadémián megtudható címen átadja.

* **Orfeum Nagyváradon.** A budapesti Somossy orfeum tagjai ma kezdik meg előadásait az Ujvilág kávéházban.

TANÜGY.

Az iparoktatási bizottság ülése.

Az iparoktatási bizottság f. hó 21-én d. u. 4 órakor tartotta ülését a városháza nagytermében, melyen *Ragány* János elnökölt.

Jelen voltak: *Andriska* Károly, *Mártonffy* Bogdán, *Guttman* József, dr. *Tóth* Mihály, *Tarsoly* Ferencz, *Milibák* József, *Palkovits* Imre, *Máthé* Lajos, *Roszlay* Géza, *Mészáros* János, ifj. *Cser* János, *Jankovits* János, *Szűts* Izsó, *Sztarill* János jegyző.

Szterényi József miniszteri osztálytanácsos köszönetet mond a bizottságnak, a kineveztetése alkalmából küldött üdvözlétért. *Szűts* Izsó ipariskolai igazgató az iskola folyó ügyeiről jelentését előterjesztvén, abból a következőket emeljük ki:

A szünidő folyamán elkészült leltár 13 iven a városi tanácshoz terjesztetik be. A leltár az 1897—8. tanév végével 3009 drból áll 7584 kor. értékben.

A zárvizsgálatok s a rajzkiállítás jun. 10—22 között általában kielégítő eredménnyel tartottak meg.

A tanári testületben a következő változások történtek az elmúlt tanév befejezése óta: *Sidlovics* K. és *Varju* T. Nagyváradról való elköltözésük, *Tóth* Imre pedig egészségi okok miatt óraadói állásukról leköszöntek. Elnöki intézkedéssel s tanfelügyelői hozzájárulással a törvényhatóságtól nyert meghatalmazás folytán *Lovas* Zs. mérnök heti 3 órán át alkalmaztatott. *Domokos* A. és *Lánczy* József a szünidei szakrajztanfolyamot kiváló sikerrel befejezték és képesítő okmányaikat bemutatták.

A tanári testület képviselőjéül az iparoktatási bizottságba dr. *Szombathy* István választotta meg.

A beiratások eredménye kielégítő: okt 1-ig beiratott 800 tanuló, míg a be nem iratkozott 25 tanuló névsora a kapitányi hivatalhoz benyújtott.

Mivelazonban a mesterek tanulók beiratását a kitűzött idő legutolsó napjára halasztják, igazgató a beiratási időnek szept 1—10-ig és okt. 26-tól november 1-ig való megállapítását kéri jövőre.

Igazgató jelenti, hogy az iskola rendtartási nyomtatványok a vall. és közokt. miniszter rendelete értelmében újra készítették s f. évi szept. 1-től tényleg használatban vannak.

Igazgató beterjeszti a miniszter rendeletét a heti tanórák számának megállapítása tárgyában és ezzel kapcsolatosan az ipartestület átiratát a 9-ik tanóra megszüntetése tárgyában. Az ipartestület jelzett átirata azonban tárgytalanná vált, mivel f. évi szept. 1-től a bizottság múlt évi határozatának megfelelően a külön 9-ik tanóra már kiküszöböltetett. Viszont pedig mivel az előkészítő rajzosztályokban a heti tanórák száma a miniszteri szervezettől eltér, a tanestület által elkészített tényleges tanmenet a miniszterhez terjesztett fel jóváhagyás végett.

Igazgató beterjeszti az iparos tanulók pontos iskoláztatásának biztosítására vonatkozó miniszteri rendeletet, mely szerint az igazgató határozott utasítást nyer arra nézve, hogy a mulasztó tanulók jegyzékét közvetlenül az elsőfoku iparhatósághoz terjessze be. Igazgató kikerülni óhajtván a tanoncztartó mesterek azonnali megbírságolását, oly átmeneti intézkedést ajánl, mely az igazolatlan mulasztásokat valószínűleg teljesen meg fogja szüntetni.

Igazgató beterjeszti az ipartestület kérvényét a tandíj teljes eltörlése tárgyában. E tekintetben igazgató — bár az általános tankötelezettség elvénél fogva a maga részéről is örömmel üdvözlőné a tandíj törlését, ha azt különben a város anyagi helyzete megengedné; de ezuttal ajánlja a kérdésnek napirendről való levételét, míg egy más ezzel összefüggő és a taneredmény tekintetétől fontosabb kérdés meg-

oldva nincs, ugyanis míg a tanulók tanszerekkel való ellátása nem szabályoztatott.

Erre vonatkozó indítványát kéri az ipartestületnek kiadni tanulmányozás s véleményezés czéljából.

Igazgató beterjeszti az ipartestületnek a *tanonczmunka kiállítás* rendezésére vonatkozó javaslatát, kérve a jelentés tudomásul vételét.

Igazgató beterjeszti az ipartestület átiratát a *segédek* továbbképző tanfolyama költségvetésében felvett 50 frtnyi hozzájárulás törlése tárgyában.

Igazgató megemlíti, hogy a segélynek ép az érdekelt testület általi teljes megvonása a tanfolyam létjogosultságába vetett hitet rendítheti meg. Fejlesztve továbbá a tanfolyam által eddig elért eredményeket s azon hivatást, mely Nagyvárad városának jövő ipari fejlődése szempontjából ezen intézményre várakozik, javasolja, hogy az iparokt. bizottság a tanfolyam állandósítása érdekében kérdést intézzen a nagyvárad kerest. és iparkamara, az ipartestület s az iparos ifj. önképző együletéhez arra nézve, hogy a tanfolyamok jövőjét mily állandó hozzájárulással volnának hajlandók biztosítani. Ha a beérkezett válaszokból azon eredmény volna konstatható, hogy a hozzájárulások a tanfolyam fenntartására nem elegendők, bizza meg a bizottság az elnökséget a tanfolyam megszüntetésére, melyről a miniszterium okadatolt előterjesztésben lesz értesítendő.

Többen felszólaltak s hangsúlyozták a továbbképző tanfolyam fontosságát s sajnálatlalt vették azon körülményt, ha a segélyek megtagadása folytán a tanfolyam megszűnnék. Az ipartestület átiratát sajnálatlalt vették tudomásul.

Az ipartestületet, az ip. ifjusági együletet ismét felkéri segélyezés iránt.

Egyebekben az igazgató által előterjeszteteket tudomásul vették.

Auspitz Adolf bizottsági tag jelentette, hogy megtekintette az iparos tanoncziskola azon osztályát, a melyben *Gasperik* Lajos tanít s jó előmenetelt tapasztalt.

Elnök bejelentette végül, hogy az 1895. évi sok iskola mulasztás miatt a miniszter vizsgálatot rendelt el. A vizsgálatot ő (*Ragány* elnök) vezette. Most alkalmasabb módozattal, szigoruan nyilvántartják az összes mulasztásokat.

Ezzel az ülés véget ért.

EGYESÜLETEK.

A sakkör ülése. A nagyvárad sakkör igazgató tanácsának tagjait van szerencsém a f. hó 23-án, azaz vasárnap délután 4 órakor a kör helyiségében tartandó ülésre tisztelettel meghívni. Tárgy: a kör házi versenyének rendezése, díjak kitűzése.

Uj egyesület. *Almásdon* a község'érdemes és népszerű jegyzőjének *Buday* Géának buzgólkodása folytán olvasó-egylet alakult. Elnök: *Bay* Sándor földbirtokos, alelnök: *Buday* Géza községi jegyző, pénztárnok: Kaufmann Lévi kereskedő, jegyző: Nagy Emil segédjegyző, gazda: Kardoss J. Gyula. Jövő hó végén az egyesület javára hangversenyyel egybekötött tánczestélyt rendeznek, mely alkalommal fellép a kizárólag földművesekből álló dalárda is — mely fennállását *Schleinig* Gábor tanítónak köszönheti.

IRODALOM.

— *Stella* tárczái. Ismételve felhivom tisztelt ivtartóimat, hogy ivateket lehetőleg mielőbb a *Szt. László* nyomdába küldeni sziveskedjenek, mivel a sajtó alatt levő könyvem a napokban lát napvilágot. Tisztelettel a »13 elbeszélés« szerzője: *Stella* (Szöke Berta).

Szentek élete különös tekintettel a magyar szentekre. Írta: *Vogel* Máté, Jézustársasági atya. — A magyarított szöveget újból sajtó alá rendezte *Karl* Alajos, áldozópap. A pécs ft. egyházmegyei hatóság engedélyével. Kiadja: *Wajdits* Nándor. Sz. Család kath. mű- és könyvkereskedés Budapest, 1896. II—II. k. 376 és 374 nagy negyedr. két színnyomatu képpel. Ára füzve 7 frt, vászonkötés két kötetben 10 frt, egybekötve 9 frt. A kiadó áldozatkészsége,

kinek különben nem csekély buzgó érdemei vannak a népszerű aszketikus irodalom terén, népszerű irodalmunk egy nagy hiányát pótolta, midőn az immár 30 esztendeje megboldogult *Kunszt* József kalocsai érsek aegise alatt magyar fordításban megjelent *Vogel* nagy kedveltségnek örvendő könyvét a közönségnek ismét hozzáférhetővé tették, még pedig igen diszes kiállításban. *Vogel* atya műve nem szorul a mi dicséretünkre; hazájában sok és diszes kiadásokban jelent már meg s mindig szívesen látott vendég volt a könyvpiaczon, mert oly melegséggel, annyi gyakorlati érzékkel állítja elének az egyház megdicsőült szentjeit, hogy minden keresztény léleknek kedves mindennapi olvasmányul szolgálhat. Legfeljebb *Stoiz* Albán könyve fogható hozzá e tekintetben. Azért teljes elismeréssel kell adóznunk *Karl* Alajos urnak, aki a két diszes kötetet sajtó alá rendezte. A mű külső kiállítása valóban teljes dicséretet érdemel. Jó erős, vastag papírja van, mint olyan könyvnek, amely napnap után kézen forog; a mellett a szép kezdőbetűk, vignettek, de különösen diszes két színnyomatu képe valóságos dísművé teszik. Különös elismerést érdemel a kiadó, hogy *Szoldatics* pompás képét, amely a magyar szenteket ábrázolja Magyarország Patronája körüli csoportosulva, oly sikerült másolatban adja. A művet a legmelegebben ajánljuk a kath. közönség figyelmébe.

SPORT.

Agár-verseny B-Ujfaluban. Mint már megemlékeztünk arról, hogy B-Ujfaluban agárverseny lesz, ami ma és holnap fog lefolyni, ha csak az idő nem lesz nagyon kedvezőtlen. A verseny iránt nagy az érdeklődés, a környékről nagyon sokan készülnek. A versenyek után mindkét napon délután 6 órakor társas estebéd lesz a Nagyvendéglőben, amit mindkét napon táncz követ.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: Gusztáv.

43

A nő korán meghalt, alig harmincz éves korában. Bolondot tett. Mikor legjobban kiüzdött — vékony atlasz ruhájában kiállott az erkélyre 15 fokos hidegben. A kocsi várta.

Könnyen öltözködve tették meg ezután hazáig a két órai utat. Másik nap már halálos beteg volt, egy hétre rá kivitték a temetőbe. Férje megsemmisült, majdnem megőrült neje után. Gyermekeit elhanyagolta egyedül szenvedélyének, a vadászatnak élt. Heteken át nem látták; szárazon, vizen, erdőkön, mocsarakon át száguldozott, hogy felejtessen. Egyik ilyen vadászata után lefeküdt, eszméletét veszítette, néhány nap mulva eltemették — — — végrendelet nélkül.

A Brinskiekre nézve ez valóságos áldás volt. — A kis örökös nőt magukhoz vették. *Melania* akkor körülbelül 10 éves volt.

Szerencsére már akkor elég okos kis leány volt, hozzá még valami világlátott, okos szelid sweiczi nőt adtak mellé és így nem tudták megrontani. *Melania* 17 éves koráig a nő mellett maradt és alaposan kiképezte.

A család természetesen elhatározta, hogy férjet maguk közül választanak. A választás valami Brinski Tádé nevűre esett . . . egy kedves naplopóra. Azt beszélük, hogy a fiatal ur szerződést is kötött a rokonokkal, bizony kár is lett volna, ha a vagyon minden haszon nélkül valami idegen kézre kerül.

Tádé eleintén nagyon jól viselte magát és úgy látszott, hogy *Melania* sem veti meg, eddig minden a legjobb rendben folyt. Azonban a gondviselés keresztül huzta számításukat.

Melania 18 éves lett — ekkor lépett először a nyilvánosságra. A Brinskiek ugyanekkor sürgős meghívást kaptak Berlinből, *Sowitzki* gróf, rokonuk, menyegzőjére. Visszautasítani nem lehetett, vagy nem akarták, már mind egy csak felkeredtek és így mindnyájan a porosz fővárosba mentek. Itt találkozott *Melania*

először mostani férjével . . . az igaz, hogy csak néhány hétig voltak ott, de ez elég volt arra, hogy az első benyomás állandó maradjon.

Ugy tudom, valami műkedvelői koncert volt, magas protekció alatt. Egy igen híres énekesnő is megtisztelte az előadást.

A fiatal *Menghen* kisasszony, ki maga is nagy zenei talentum, már ekkor tökéletesen zongorázott, rá vette szüleit, hogy a koncertre menjenek. A második sorban ültek, előttük már csak az udvar és az udvarhoz tartozó hölgyek és urak foglaltak helyet. Ezek jelenléte nagyon szórakoztatta a kisasszonyt úgy, hogy a híres énekesnő legszebb dalai érzéketlenül hagyta. Majd suttogás keletkezett a teremben, egy hölgyült a zongorához, fiatal férfi követte violoncellojával.

A fiatal ember nyulánk, majdnem sovány, sötét haju, szép fekete szemű volt. Néma meghajtással foglaltak helyet. *Melania* már a férfi megjelenése által is le volt kötve. Le nem vette tekintetét róla.

— Ah *Gleicher* ur! — susogta egyik udvari hölgy a másik fülébe — elragadóan, gyönyörűen játszik.

Melania a programmba nézett . . . *Gleichen* Konstantin földes ur és *Wenséné* ő nagysága. Meta — — — tehát ő az a szép nő a zongora mellett.

A játék rögtön kezdődött.

Melania mindenről megfedkezett, a mi körülötte volt, álmodott. Szerette a cellot, de még a kiket játszani hallott, ez urhoz képest fuserek voltak. Ah ezek az elragadó bájós lágy hangok. Szeme könybe lábadt, ajkai mégis mosolyogtak . . . Mintha megnyílt volna az ég, leszálltak volna angyalai . . . Leírhatatlan, a mit érzett. Nem tudta szeméit levenni róla.

Mikor a játéknak vége volt, magához tért, akkor vette észre, hogy arczán forró könnyek folynak végig. Hamar eltakarta arczát, letörölte könnyeit, mire felnézett, az ifju eltűnt.

Boldog volt, hogy senki sem szóliotta meg, álmodozhatott.

Folyton fülébe csengett az a szomorú hang, *Folyton* érezte a fiatal ember tekintetét, ajkai önkéntelenül suttogták:

Gleichen Konstantin.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Ő Felsége Bécsben.

Bécs, október 21. (Saj. tudós táv.) Ő Felsége ma reggel Budapestről ide érkezett és a Burgba hajtatott.

Goluchowski a királynál.

Bécs, október 21. (Saját tud. táv.) A király ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta *Goluchowski* külügyminisztert.

Királyi adomány a fumei károsultaknak.

Budapest, okt. 21. (Saját tud. táv.) A király a fumei vízkárosultaknak felsegelésére 4000 frtot adományozott.

Murawiev a királynál.

Bécs, október 21. (Saját tud. táv.) *Murawiev* gróf orosz külügyminisztert a király ma fogadta kihallgatáson. A kihallgatás hir szerint az ismeretes *Fasoda* ügyben történt.

A franciaországi események.

Páris, október 21. A »Radical« azt írja, hogy *Brisson* éppenséggel nem szándékozik a kormányról *Bourgeois* javára lemondani.

A »Figaro« azt a szájról-szájra járó hirt közli, hogy a semmitőszék, mielőtt *Dreyfus*-nének a revízió iránt beadott kérvé-

nye ügyében határoz, vizsgálatot szándékozik indítani. Megerősítik azt a hírt, hogy *Bard*, az ujralfölvételi eljárás előadója, mindenekelőtt *Esterházy*-nak bizonyos katonatisztekhez írt levelei hitelességét kutatja, amelyeket *Bertulus* a *Picquart* panaszára megindított vizsgálat során lefoglalt. Ugyancsak a »Figaro« közli az emberi jogokat védő francia liga bizottságának újabb tiltakozását a *Picquart* ellen alkalmazott szigorú rendszabályok ellen.

A »Petit Journal« jelenti, hogy a hazafias liga tegnapi gyűlése *Berouléde* elnöklete alatt elhatározta, hogy felszólítja a hazafiakat, hogy e hó 25-én a hadsereg és a köztársaság mellett tüntést rendezzenek.

Törökök francia kitüntetése.

Konstantinápoly, okt. 21. A hadügyminiszter és a tengerészeti miniszter a francia becsület-rend nagykeresztjét kapta. (Magy. Táv. Ir.)

Szudáni hírek.

Kairo, okt. 21. Baratier kapitány, a ki Marchand őrnagytól táviratokat hoz a francia kormányhoz, tegnap este ideérkezett és ma folytatja útját Páris felé. Mikor Baratier Fasodából elment, Marchand és az expedíció tagjai jól érezték magukat. (Magy. Táv. Ir.)

Franciaország készülődése.

Páris, okt. 21. Az »Echo de Paris«-nak azt jelentik Brestből, hogy a partvédműveknek a szükséges legénységgel való ellátását folytatják. A szárazföldi hadsereg állítólag 4000 önkéntest fog a tengerészeti gyalogságnak és tüzérségnek szolgáltatni. (Magy. Táv. Ir.)

Dél-Amerikából.

London, okt. 21. A Reuter-ügynökségnek jelentik Buenos-Airesből: A Puna-Atacama-ügyet rendezték. Chile elismeri, hogy a vitás terület Argentínáé. (Magy. Táv. Ir.)

Krétaï ügyek.

London, okt. 21. A »Times«-nek azt jelentik Káneából, hogy a török csapatok kivonulása után az összes török hivatalnokokat, köztük Izmail bejt is, felmentik hivataluktól, ha pedig vonakodnának állásukat elhagyni, családostul egy gözörsre viszik és más helyre szállítják őket. (Magy. Táv. Ir.)

Kínai hír.

London, október 21. A »Times«-nek azt jelentik Sanghaiból, hogy *Ito* márki meglátogatta *Csang-Csi-Tung* kormányzót és azután Nankingba utazott *Liu* alkirály látogatására.

KÖZGAZDASÁG.

Állami hitelszövetkezetek.

Azokból a sopánkodásokból, melyeket időnként a kormány félhivatalosai utnak indítottak amiatt, hogy a jegyzések a központi hitelszövetkezet üzlet részeire meglehetősen lassúsággal haladtak s az érdeklődés az új intézmény iránt nem igen nagy. — nyilvánvalóvá lett egyszerre, hogy biz' abba' a tarisznyába, melyet a földművelési, pénzügyi és kereskedelmi

miniszterek tartogatnak a nagy zsebü törvényhatóságok és magánosok elé, nem sok gyűl egybe.

A félhivatalosok által közzé tett eredmény meg is felel egészen e gyanítgatásoknak. Az aláírások eddigi eredménye 600.000 trt körül jár s az aláírási folyamat igen közel áll ahhoz, hogy a földművelésügyi miniszter, kinek különben fáradhatatlan munkálkodása ezen ügy érdekében tagadhatatlan, kimondja a sem több sem kevesebb eredményt.

Az egyes miniszteriumok aláírásaival az említett összeg kitesz mintegy 1.300.000 forintot, mely az intézet alaptőkéjét fogja képezni. Így az állam által nyújtott 3 millió korona biztosítéki alappal mintegy 6 millió korona fog állani az új intézmény rendelkezésére.

Ezt a fiaskót a maga teljességében csak akkor láthatjuk át, ha összehasonlítást teszünk a már egy évtized óta fennálló *Károlyi*-féle központi szövetkezet működési eredményével. Ezen intézmény minden állami támogatás nélkül elérte azt, hogy jelenleg már *12 millió forintot* forgat a kisember kezén.

Könnyű belátni mindezekből, hogy az egyéni szabad működésre alapított hitelszövetkezeti rendszer növénye elsorvad egyszerre, ha a hideg centralizmus szele érinti, vessünk bár egy tekintetet a külföld erőszakolt állami szövetkezeteire.

Hogyan szerezhethünk mérget a kártékony házi és mezei állatok pusztítására.

— Miniszteri rendelet. —

A m. kir. belügyminiszter a kártékony házi és mezei állatok kiirtására szükséges mérgek beszerzése tárgyában rendeletet bocsátott ki a törvényhatóságokhoz. Okulva ugyanis azon tapasztalatokon, hogy a hatóságok túlszigorú megszorítása miatt a kártékony állatok kiirtására szolgáló mérgek vagy egyáltalában nem kaphatók, vagy pedig az ilyen mérgek beszerzését a közönségnek nagyon is könnyűvé teszik, ennél fogva jövőben az ezen célra szolgáló mérgek beszerzését a következő feltételekhez köti:

1. A kártékony házi állatok, nevezetesen a patkányok és egerek kiirtása céljaira szolgáló mérgek eladása, úgy a gyógyszerárak, mint az ilyen szerek elárúsítására jogosított üzletek (drogueriák s mérgek elárúsításra jogosított kereskedések) által, csakis az illetékes I-ső foku rendőri hatóság mindenkor engedélye alapján történhetik, *a mi teljesen kizárja azt is, hogy ilyen célra mérgek a gyógyszerészek által orvosi vagy állatorvosi rendelvényre külön hatósági engedély csatolása nélkül kiadásanak.*

2. Az illetékes I-ső foku rendőri hatóság, a helyi viszonyokat s a megjelölt célt figyelembe véve adja meg a mérgek beszerzésére az engedélyt, köteles azonban az engedélyezési iratban a kérelmező egyén megbízhatóságát, a kért mérgek minőségét, úgy saját vagy az egészségügyi hatóság szakközlegének véleménye alapján annak lehető mennyiségét is szám és szó szerint kitüntetni.

Az engedélyezési irat mindenkor az illető hivatal pecsétjével is ellátandó.

3. Közfogyasztásra szánt élelmi és tápszerek készítésével és elárúsításával foglalkozóknak (pl. molnároknak, pékeknek, lisztkereskedőknek, mészárosoknak stb.) ilyen célra mérgek beszerzési engedély egyáltalában nem adható.

4. A mérgek beszerzésére szolgáló engedélyirat az elárúsító által mindenkor visszatartandó és a szabályszerűen vezetett kereskedelmi illetőleg mérgekönnyv okmányaként (111.005—94. szab. 7. §.) megőrzendő.

5. A patkányoknak és egereknek mérgekkel történő kiirtásával üzletszerűen foglalkozók szintén csak hatósági engedély alapján szerezhetik be esetről-esetre a mérget, kötelesek azonban ennek kikérése alkalmával, tekintettel a 3. pontban foglaltakra, azt is kitüntetni, hogy a mérgezést hogyan, mikor és hol akarják foganatosítani.

6. Mezei egerek, pocokok, hörcsögök és más mezőgazdaságilag kártékony állatoknak mérgek

szerekkel történő irtásához a mérgek szintén az ezen rendeletben előbb leírt feltételek mellett szerzendők be, miután a 83.542 szám alatt kelt 1895. évi körrendeletben foglaltak csakis vadászati és erdészeti célból szándékolt mérgezéseknél követendő eljárásra vonatkoznak.

A jelen rendelet határozmányainak megszegése kihágást képez (s a mennyiben a cselekmény vagy mulasztás az 1879. évi XL. t. czikk 108. §. sulya, illetőleg más sulyosabb büntetés sulya alá nem esik,) ezen rendelet alapján 15. napig terjedhető elzárással és 100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ismét egy pénzüzet Nagyváradon.

Tegnapelőtt tartotta megalakulását Nagyváradon, egy pénzüzet, mely már a hetedik a helybeli pénzüzetek között. Az új pénzüzet czíme: *Leszámitoló és jelzálog bank*. Az intézet alaptőkéje 150.000 forintra van tervezve. A új pénzüzet január elsejével kezdi meg működését.

A szüret eredménye. A termés mennyiségre nézve mintegy 80 százalékkal maradt el a tavalyi mögött. A tartós eső-hiány nagyon vastag héjává tette a szemeket, azért a szőlőben kevés volt a nedv, misztintén nagy befolyással volt — a mennyiségre A must minősége kitűnő, gazdag cukortartalma van. A must ára 10 forinttól 30 forintig terjedt. — *Álmosdon* és vidékén a szüret gyengén vált be, ami egyedül a nagy szárazságnak tulajdonítandó. A szőlősgazdák tulajdoni része holdanként 2—3 hektoliter bort szüretelt, ami felette silány eredmény. A must ugyan kitűnő, mindazáltal a kevés termésnek is alig akadt vevője, — hektoliterenként 15—20 forint az ár. A répa, káposzta, burgonya s főleg a tengeri reménysn felül vált be. A dohány nagy részét elverte a jég.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, október 21.

Buza őszre	9.48
Buza tavaszra	9.14
Uj tengeri	4.74
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	8.10
Zab őszre	5.98

Értéktőzsde.

Bécs, október 21.

Az irányzat szilárd.

Oszt. hitel	352.15
Magyar hitel	378.25
Allamvasut	349.75
Birodalmi márka	58.50

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. október 21-én

Magyar aranyjáradék 4%	119.85
Magyar koronajáradék	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszabályaírói és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.50
Oszt. járadék papírban	100.—
Oszt. járadék ezüstben	101.90
Oszt. járadék aranyban	120.50
Oszt. korona járadék	101.25
1860. Oszt. államsorsjegyek	140.50
Oszt. magyar bankrészevény	904.—
Magyar hitelbankrészevény	878.25
Oszt. hitelintézeti részevény	352.50
Páris vista	350.—
Német birodalmi márka	9.80
London vista	58.87 1/2
Páris vista	47.52 1/2
20 márkás arany	11.77

SZERKESZTŐI POSTA.

M. A. Budapest. Köszönjük a rendes időben érkezett, pompásan megírt tudósítást, melyre nagy szükségünk volt, mert másik tudósítónk nagyon soványat küldött. Üdvözlét!

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kir. közjegyző ezennel köz-
hírré teszem, hogy a néhai Zeley János
hagyatékához tartozó ingóságok: u. m.
butorok, borok, lovak, tehének, kocsi stb.
Nagyváradon, 1898. évi október hó
27-ik napján d. e. 9 órakor a Káp-
talan sor 10. számú házában nyilvános
árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénz-
fizetés mellett elfognak adatni.

Kelt Nagyváradon, 1898. évi okt. 20.

Mezey Mihály,
kir. közjegyző.

Elite táncztanfolyam!

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget,
hogy körutamról visszaérkeztem és a táncz-
tanítást

f. évi okt. hó 22-én

a »Zöldfa«-szálloda nagytermében szombaton
megkezdem.

Iskolám főrendszere gondot fordítani a
test egyenes tartására, ügyes állás, járás és
kerekded mozgás elsajátítására, a mint azt évek
óta úgy az Orsolya zárda valamint az ev. ref.
új leány internatus növendékei, ugyszintén ki-
sebb körökben is tánczvizsga alkalmával nagy
sikerral bebizonyítottam.

Tandij 2 hónapi időnyire 12 frt. Ismétlőknek
8 frt. Gyakorló kolonokban felnőttek részére
szinte 8 frt.

Tanítási idő gyermekeknek d. u. 5—7-ig
Felnőtteknek este 8—10-ig. Nagy kolon este
8—12-ig.

Jelentkezni lehet a »Zöldfa« szálloda por-
tásánál, továbbá lakásomon, Uri-utca, Fő posta
épülettel szemben.

Tisztelettel

Sára Miklós,

az Orsolya zárda és az
ev. ref. új leány internatus állandó
táncztanítója.

UJDONSÁGI ESTÉLY.**Az újvilág kávéházban**

Ma szombaton okt. 22-én és naponta

ORFEUM

SOMOSY ENSEMBLE

budapesti Somosy mulató tagjai.

Tavaszi és Nyár

közkedvelt párdalok.

FERI és FRITZI

elsőrendű couplé énekesnő.

Belgrády Berta

operet és népekesnő.

ANGELOTTI TESTVÉREK

énekesnők.

GYÖRGY ILONA

magyar énekesnő.

Színre kerülnek:

Uj couplek, bohózatok, párdalok.

Családi műsor.

Fentartott helyek.

TAUBER BÉLA mimikus és komikus.

Komáromi Arthur karmester.

Kezdeté este 8 órakor.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem vál-
toztatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a
legdrágábbaké. **Ára darabonként 3 forint.**

Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá
ezüstös óraláncz 60 krajczár.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiál-
lításon kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás

kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbeteg-
ségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító.
Darabja 3 forint.

A penge *** csillagos aczélból és a többi
részei alpaccából vannak. Egy külön penge
hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

POLLÁK SÁNDOR főbizományosnál,
BUDAPEST, V. ker. Kálmán-utca 17.

Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik

Legnagyobb nyeremény

legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény

JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő		Korona
1	Jutalom	600000
1	nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
1	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	40000
5	" "	30000
1	" "	25000
2	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
703	" "	1000
1208	" "	500
90	" "	300
3100	" "	200
3000	" "	170
4000	" "	150
50	" "	100
3300	" "	80
2000	" "	40

50,000 nyer. és jut. összegben **13.160,000**

melyek hat húzásban sorsoltatnak ki.

Rendelőlevél levágandó

Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre..... I. osztályu magy. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos
tervezettel együtt küldeni.

Az összeget..... frt } utánvételezni kérem
postautalvánnyal küldöm. } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím.

A harmadik nagy magy. kir. osztálysorsjáték
nemsokára ismét kezdődik és

100,000 sorsjegyre **50,000** újból

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az
összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, minf már általánosan
ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160.000 koronát
sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legsze-
rencsésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sors-
jegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész	I-ső oszt. eredeti sorsjegyet	6.— frt
> fél	> > >	3.— >
> negyed	> > >	1.50 >
> nyolczad	> 5 >	—75 >

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges bekül-
dése ellenében.

A húzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a
hivatalos húzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig díj-
talanul áll annak rendelkezésre. A húzások a magy. kir.
kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és
azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelvényeket mielőbb, legkésőbb
azonban

f. é. október hó 29-ig
hozzánk beküldeni.

Török A. és Társa

a m. kir. szab. osztálysorsjáték

írelárusítói

Budapest, V., Váci-körút 4a.